



basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUOTLALELETSO YA BOBEDI (SAL)

PAMPIRI YA NTLHA (P1)

NGWANAITSEELE 2012

GAUTENG

MADUO: 120

NAKO: 2½ diura

Pampiri e, e na le ditsebe di le 16.

DITAELO

1. Pampiri e, e na le DIKAROLO di le NNE:

KAROLO YA A:	Tekatlhaloganyo	(30)
KAROLO YA B:	Tshosobanyo	(10)
KAROLO YA C:	Tiriso ya puo	(60)
KAROLO YA D:	Dikwalo	(20)

2. Araba dipotso TSOTLHE mo DIKAROLONG A, B, le C. Tlhopha potso e le NNGWE mo KAROLO D.
3. Simolola karolo E NNGWE le E NNGWE mo tsebeng E NTŠHWA.
4. Tlogela mola mo morago ga karabo e nngwe le e nngwe.
5. Kwala dinomoro tsa dikarabo jaaka di ntse mo pampiring ya dipotso.
6. DIPOTSO TSE DI TLHOPHELWANG DIKARABO: Kwala nomoro ya potso le tlhaka e e lebaganeng le yona mo karabong e e nepagetseng.
7. Tlhokomela mopeleto le popego ya dipolelo.
8. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.
9. Nako e e tshitsinngwang:

KAROLO YA A:	Tekatlhaloganyo:	45 metsotso
KAROLO YA B:	Tshosobanyo:	20 metsotso
KAROLO YA C:	Tiriso ya puo:	60 metsotso
KAROLO YA D:	Dikwalo:	25 metsotso

KAROLO YA A: TEKATLHALOGANYO**POTSO 1**

Buisa temana e e latelang, mme morago o arabe dipotso.

TEMANA A

- 1 Letsatsi e ne e le Labone ka nako ya lotlatlana mme Nteseng o ne a bonagala a tshwerwe ke letsapa, mme e bile a lebega e kete go na le sengwe se se mo tshwenyang mo pelong. Boammaruri ke gore o ne a lapisitswe ke tiro ya gagwe. O tlhotse a tshwaya dibuka tsa baithuti tsa ditlhamo letsatsi lotlhe. Sengwe se se neng se mo tshwentse thata ke lekwalo le a le amogetseng mo posong ya letsatsi leo.
- 2 Ke ne ka utlwa lentswe la gagwe fa a bitsa mosadi wa gagwe 'Sara, Sara! Tlaya kwano' A bo a tshela Sara ka dikgang. 'Ke amogetse lekwalo go tswa go Tafita. Ruri Tafita jaanong o a ntshwenya. Ke mmoleletse maloba gore ga ke na nako, ke dira ka thata, le fa go ntse jalo o ntaletsa go tla kwa ntlolong ya gagwe ka Lamatlhatso. A re go na le kgotlhang magareng ga gagwe le mosadi wa gagwe. A re o kopa gore ke tle go tsereganya.'
- 3 Sara a araba ka boikokobetso: 'Tota fa a go kopa o tshwanetse go mo thusa. Tafita ga se motho yo o ratang metlae. A o tla ya kwa teng ka Lamatlhatso mo mosong?' Nteseng o ne a akanya gore o tla tsaya bese ya badiri ka Labotlhano motshegare ka gonne a tshaba gore bese ya Lamatlhatso mo mosong e ka tla ya mo tlogela fa a ka tsoga thari. Ka Labone Nteseng a laela mosadi wa gagwe gore a mo direle mofago o a tla fitlhang a o naya Tafita. A mo kopa gore a tlhabe kgogo e a neng a e neilwe ke kgaisadiagwe mme a e apeye ka botswerere.
- 4 Mo letsatsing la Labotlhano le Nteseng a rileng o ya kwa go Tafita, Sara a bo a ya go bona Thina ka maikaelelo a go mmolelela gore o na le kgatlhego ya go tsaya loeto le bona go ya kwa Serapeng sa Diphologolo sa Manyeleti mo letsatsing le le latelang. Thina a itumelela mafoko a tsala ya gagwe ba bo ba wetsa dithulaganyo tsotlhe jaaka go ne go tlhokega. Fa Nteseng a tloga fa gae, Sara le ena o ne a itshiamisetsa go tloga mo letsatsing le le latelang.
- 5 Go ne go le maitseboa. Ke ka moo Thina a neng a eletsa Sara gore a tseye kobo e a ka robalang mo go yona. E le ruri e rile fa ba fitlha mo beseng ba fitlhela go se ope yo o emeng ka dinao. Batho botlhe ba ne ba ile ka boroko ba ikhupeditse ka dikobo tsa bona e bile go le lefifi mo beseng. Thina le Sara ba ne ba fetela kwa morago ba nna mo setilong sa bofelo. Ga re itse gore ba ne ba tshaba gore ba tla bonwa ke batho kwa pele kgotsa jang. Mo setilong se ba neng ba ntse mo go sona go ne go na le batho ba le babedi ba ba neng ba ikhupeditse ka dikobo tsa bona mongwe wa bona a gona jaaka tau e rora.

[Monate wa Setswana: Serobatse ME le ba bangwe]

- 1.1 Leba (refer to) temana 1.
Nteseng o tlhotse a dira eng kwa tirong? (1)
- 1.2 Leba (refer to) temana 2.
- 1.2.1 Tihalosa ka botlalo dikgang tsa lekwalo. (2)
- 1.2.2 Goreng Nteseng a re Tafita o a mo tshwenya? (2)
- 1.2.3 Araba ka Ee kgotsa Nnyaya. Tshegetsa ka lebaka
Go ne go na le kgotlhang magareng ga Tafita le mosadi wa gagwe. (2)
- 1.3 Leba (refer to) temana 3
- 1.3.1 Goreng Nteseng a ne a bona gore a palame bese ya Labotlhano
go na le ya Lamatlhatso? (2)
- 1.3.2 Nteseng o kopile Sara gore a mo direle eng? (1)
- 1.4 Leba (refer to) temana 5
- Nopola go tswa mo temaneng lefoko le le supang gore letsatsi le ne le
phirimile. (1)
- 1.5 Fa o ne o le Nteseng, o ne o ka ikutlwa jang gore e re o ya go thusa Tafita,
mosadi wa gago a bo a tsaya loeto le tsala? Tshegetsa karabo ya gago ka
lebaka. (2)
- 1.6 Lebaganya ditlhaloso tsa **KHOLOMO YA A** le tsa **KHOLOMO YA B**.

KHOLOMO YA A	KHOLOMO YA B
1.6.1 Nteseng	A Serapeng sa Diphologolo sa Manyeleti.
1.6.2 Thina	B O gona jaaka tau.
	C O tlhotse a tshwaya dipampiri tsa baithuti tsa ditlhamo.

(2 x 1)

(2)
[15]

POTSO 2

Leba setshwantsho se se latelang, mme morago o arabe dipotso.

TEMANA B

[Setswana Tota: MC Tlhabanelo le ME Serobatse]

- 2.1 Go diragala eng mo setshwantshong se? (2)
- 2.2 Go bonala meago e le mekae e e tla khupetswang ke metsi? (1)
- 2.3 Goreng batho ba palame mo godimo ga dintlo? (2)
- 2.4 Motho yo o rweleng mabogo mo tlhogong o senola a le mo maikutlong afe? (1)
- 2.5 Tshegetsa karabo ya gago e e mo go 2.4 ka lebaka. (2)
- 2.6 Neela ditlamorago di le PEDI fela tse di ka tsholwang ke tiragalo e. (2)
- 2.7 Kwala dilo di le PEDI fela tse di supang gore bana ba sekolo ba teng mo setshwantshong se. (2)
- 2.8 Neela palo ya dikoloi tse di gogotsweng ke metsi. (1)
- 2.9 Ke eng se se dumelanang le mafoko a sebui sa 2 gore batho ba ba mo godimo ga matlo ba tlhoka thuso? (2)

[15]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: TSHOSOBANYO**POTSO 3**

Morafe wa Batswana o na le ditsela tse di rileng tse o godisang bana ka tsona. Bana ba basetsana le ba basimane ba ne ba godisiwa ka go rutiwa ditiro tsa ka fa lapeng ka kakaretso.

Buisa temana (TEMANA C) e e latelang mme o kwale tshosobanyo ya dintlha di le SUPA ka ga ditsela tse ngwana wa Motswana wa mosetsana a neng a godisiwa ka tsona. (Raising a Motswana girl child)

ELA TLHOKO:

1. Kwala dintlha di le SUPA mo dipolelong tse di tletseng.
2. Dirisa mafoko a gago ka fa go kgonegang.
3. Kwala dipalo tsa dipolelo go tswa go 1 go fitlha go 7.
4. Kwala polelo e nngwe le e nngwe mo moleng o montšhwa.
5. Tshosobanyo ya gago ya dintlha di le supa e tshwanetse go nna boleele jwa mafoko a a sa feteng 60.
6. Bontsha, mo masakaneng, PALOGOTLHE YA MAFOKO a o a dirisitseng kwa bofelong jwa tshosobanyo ya gago.

TEMANA C**KGODISO YA NGWANA WA MOTSWANA**

Motswana fa a ne a godisa ngwana o ne a mo godisa ka maitlhommo a gore a tsoge e le mosadi tota. Ngwana wa mosetsana o ne a rutiwa ditiro tsa fa gae, gore fa a ka nyalwa a se ke a tlabisa bagagaabo ditlhong. O ne a rutiwa go rwala kgamelo, go e garela le go ga metsi. Mosetsana wa sethakga e ne e re fa a tswa kwa nokeng, a bo a leseletsa kgamelo mme yo o lebileng se, a je monate. O ne a rutiwa a sa le mmotlana go apaya, go phepafatsa le go itshola sentle ka kakaretso. Ngwana wa mosetsana o ne a itse gore fa a nna fa fatshe o tshwanetse go ikgabetsa, e seng jalo dikgogo di tla ja momela. Mosimane le ena o ne a rutiwa ditiro tsa fa gae tsa tlhokomelo le tshireletso ya lapa. Thuto ya mosimane e ne e sekametse thata mo temong le mo tlhokomelong ya leruo.

Se, se ne se dira gore mo isagweng e nne monna tota yo batsadi ba basetsana mo motseng ba neng ba ka eletsa fa a ka ntshetsa bana ba bona dikgomo. Fa mo lapeng le le rileng go ne go tsetswe basimane fela kgotsa basetsana fela, botlhe ba ne ba rutiwa go ya ka puo e e reng, bosimane ga se bogole. Ba ne ba rutiwa go itse ditiro tsotlhe. Basimane le basetsana ba ne ba rwalela dikgong kwa sekgweng. Fa go ne go iwa koo, go ne go tsewa kgole, kgare, selepe, sefotlho le sekgwage. Fa ba se na go ikgobokanyetsa ngatana ba ne ba aletsa, morago ba bofe ka kgole.

[Nkgo ya Puo ya Setswana: L Mahlabe le N Moikanyane]

KAROLO YA C: TIRISO YA PUO**POTSO 4**

Buisa temana e e latelang, mme morago o arabe dipotso.

TEMANA D

A leta, mosadi wa ga Motlhamme, ga nna ga re ngololo! Nako ya gore Motlhamme o ka bo a setse a gorogile ya kgabaganya. E ne e se tlwaelo ya gagwe gore a boe bosigo. Le fa a ne a ka fapogela fa go nngwe ya ditsala tsa gagwe, tsatsi lengwe o ne a itlhaganela gore a tsene kwa gae go ise go nne bosigo thata. Ka go tlhobaela mosadi a emelela, a tsamaya-tsamaya mo ntlong e kete ka go dira jalo o tla bona Motlhamme wa gagwe a tsena. A boa a nna mo setulong, a lebelela dijo tse a di beetseng monna mo tafoleng, di setse di tsidifetse. Mogopolo wa gagwe wa ya kgakala a ba a iphitlhela a setse a rothisa keledi a ntse a le esi.

O ne a setse a tlhakane tlhogo, a sa itse gore a ka batlela monna wa gagwe kae mo lebating le le kalo, fa a utlwa mongwe a kwanyakwanya mo lebating. A ithaya a re ke ena. Ya re a ise a botse gore ke mang, a utlwa lebatlwa le ragakwa le ba le kgoromediwa ke motho e kete o tlike ka ntwa. A sala a maketse fela, a sa itse gore go direga eng. **Banna** ba babedi ba tsena.

'Tshwara foo, mma!' mongwe wa banna a bua a mmontsha kgetse e phuthetse sengwe.

'Ijo, lengena la ga Motlhamme!' mmaMotlhamme a goa ka lentswe le le kwa godimo, a emisitse mabogo.

'O sa ntse o re lengena la ga Motlhamme! Tsaya o beye mo tafoleng, o a re dia,' monna a bua go bonala gore o itlhaganetse.

Ba phuaganya morwalo mo tafoleng, ba tswa, ba mo tlogela a ise a nne le nako ya go botsa potso le fa e le nngwe fela. Fa a itharabollogelwa a atamela morwalo o o beilweng mo tafoleng go netefatsa se a se boneng. A bona tlhogo ya nku le **lengena** la ga Motlhamme le lekelela mo tsebeng. A wela fa fatshe ka selelo. A itse gore letsatsi la gagwe le phirimile, ga a kitla a tlhola a bona Motlhamme wa gagwe!

[Se time tsala: RSA Naanyane]

4.1 Kwala bontsi (plural) jwa mafoko a a latelang:

4.1.1 lebating (1)

4.1.2 keledi (1)

4.2 Neela maemedi (pronouns) a maina a a ntshofaditsweng (bolded) mo temaneng, mme o a dirise mo dipolelong tse o di itlhametseng. (4)

4.3 Fetolela polelo e e latelang mo pakapheting (past tense).
O a ja. (1)

- 4.4 Dirisa lefoko 'setse' mo polelong go bontsha bokao jo bo farologaneng le jo bo mo temaneng. (2)
- 4.5 Feleletsa polelo e e latelang ka go tlhopha lefoko le le nepagetseng go tswa mo masakaneng.
Mme ... betsa bana ka thobane. (ba, o, e) (1)
- 4.6 Naya bongtona jwa lefoko **mosadi**. (1)
- 4.7 Tlhopha karabo e e nepagetseng go tswa mo go tse di mo masakaneng.
- 4.7.1 Go ne go le lefifi go rile ... (tsho!, hibi!, ngololo!) (1)
- 4.7.2 Fa o gakgamala wa re ... (c-c-cl!, ljo!, Heelang!) (1)
- 4.8 Neela malatodi a mafoko a a thaletsweng mo temaneng. (2)
- [15]**

POTSO 5

Buisa temana e e latelang, mme morago o arabe dipotso.

TEMANA E

'Gompieno gona ga ke batle go tlhola mo motseng o!' Ga bua monna wa Motswana. 'Basadi ba motse o, ba ntlapetse fela jaaka nama ya kolobe. Ke mang yo o ba reileng a re ke batla mosadi? Ba loilwe ke mang? Ke mang yo o ba reileng a re monna o tshwanetse go nna lekgoba la mosadi? O tla utlwa ba ntse ba re 'Didiba di tla epiwa ke banna ba lepaša. A bua jaana a berabera mokgose (ntlo) wa gagwe. A sokela lebatlha ka bothale (terata) e kete motho a latlhela lejwe kwa morago. Setlhako sa gagwe sa mpheetšhane sa ralala lefatshe ka maikarabelo.

Wai! Go ise go e kae a bo a setse a hemelwa jaaka ntšwa ya mokodue. Fa a ntse a kailakaila mo nageng a bona legapu le ikadile. A leboga badimo ba gagwe go mo romelela dijo. Gaufi le monamo oo wa legapu o bona setlhare se se goletseng kwa godimo sa morula.

A bua a le nosi. Nna tota ke botlhale thata ke ka ntlha eo ke sa batleng go dira. Ke gaisa Modimo ka botlhale. Tota goreng Modimo o dira jaana. A Modimo o ne o sa bone gore setlhare se segolo se sa morula se ka bo se ntsha leungo le legolo jaaka la legapu. Goreng Modimo o tshwanetse go imetsa setlhatshana se sennyennye se se batalatseng fa fatshe ka leungo le le kanakana?

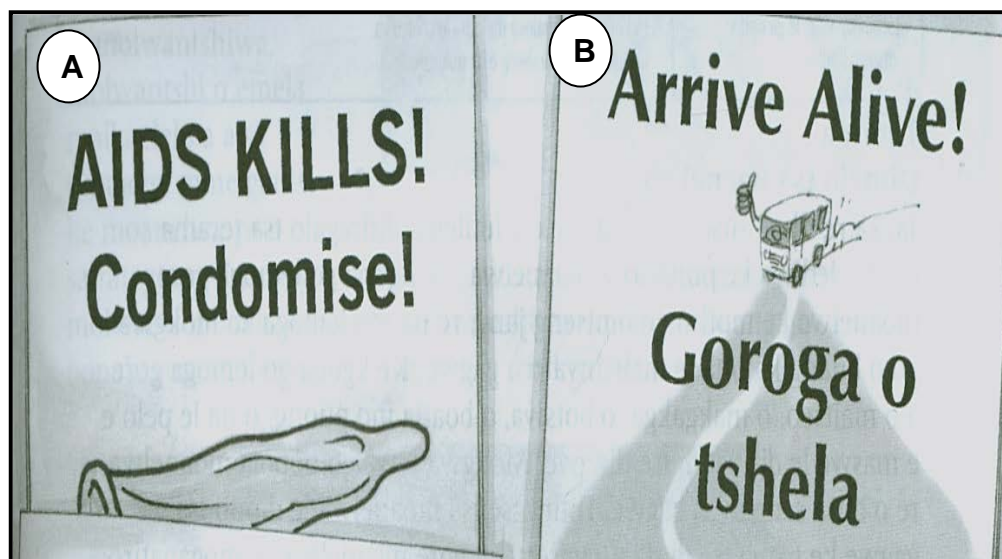
[Matlhasedi: M Morapi]

- 5.1 Nyenyefatsa mafoko a a latelang:
- 5.1.1 setlhare (1)
- 5.1.2 dijo (1)

- 5.2 Dirisa lefoko 'lala' GABEDI mo dipolelong go bontsha bokao jo bo farologaneng. (4)
- 5.3 Dirisa lebotsi 'mang?' mo polelong e o e itlhametseng. (2)
- 5.4 Tlhopha karabo e e nepagetseng.
(ljoo!, Ao!, Wai!) ... o ithaya a re ke mang? (1)
- 5.5 Lesupi 'eo' ke la maemo a bobedi. Kwala lesupi la maemo a boraro mme o le dirise mo polelong. (2)
- 5.6 Dirisa lerui "sa gagwe" mo polelong ya gago. (2)
- 5.7 Fetolela polelo e e thaletsweng mo temaneng, mo kganetsong. (2)
- [15]**

POTSO 6

Leba setshwantsho se se latelang, mme o arabe dipotso.

TEMANA F

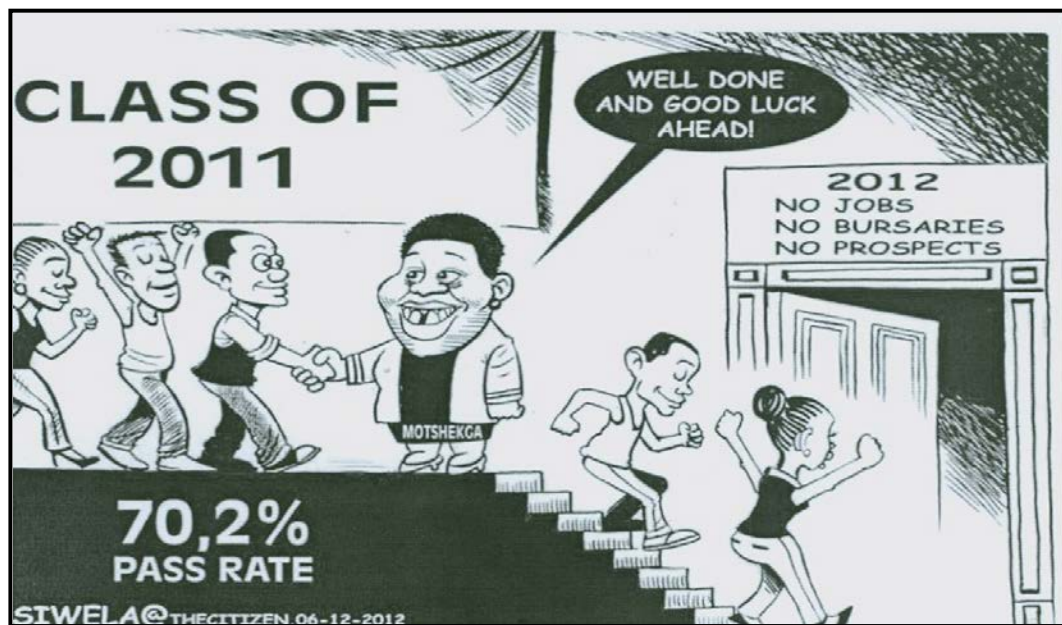
[Setswana Tota: ME Serobatse le ba bangwe]

- 6.1 Neela dilo di le PEDI tse dipapetlana tse di tshwanang ka tsona. (2)
- 6.2 Maikaelelo a melaetsa e, ke eng? (2)
- 6.3 Fa o lebile ditshwantsho tse di farologana ka eng? (2)
- 6.4 Neela maina a mafapha a ditshwantsho tse di amanang le ona. (2)
- 6.5 Bolela gore setshwantsho sengwe le sengwe se kaya eng? (2)

[10]

POTSO 7

Lebelela khathunu, mme morago o arabe dipotso tse di tla e latelang.

TEMANA G

[Citizen, 06.12.2011]

- 7.1 Tlhopha karabo e le nngwe e e nepagetseng go tswa mo dikarabong tse di neetsweng fa tlase.

Khathunu e e fa godimo e bua ka ga ...

- A Dipholo tsa Mophato wa 9
- B Maemo a a kwa tlase a thuto mo Aforikaborwa
- C Dipholo tsa phaposi ya 2011 tsa Mophato wa 12
- D Dipholo tsa Mophato wa 3

(2)

- 7.2 A tlhagiso e e latelang e nepagetse kgotsa nnyaya. Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka.

Basimane ba ba falotseng ba feta basetsana.

(2)

- 7.3 A mafoko a keeletso masego a a newang baithuti, a tsamaisana/nyalana le molaetsa o o mo mojakong? Tshegetsa ka lebaka.

(2)

- 7.4 Mme yo o neelang baithuti letsogo la kakgolo ke mang?

(1)

- 7.5 Maemo a gagwe mo Lefapheng la Thuto ke afe?

(1)

- 7.6 Maikutlo a a senogang mo khathunung ke afe? Tshegetsa ka lebaka.

(2)

[10]

POTSO 8

Siamisa temana e e latelang ka go tsenya matshwao a puiso, ditlhakakgolo le go baakanya mopeleto o o fosagetseng.

TEMANA H

'rraagwe Tshepo ka gore beke e e tlang ke ya skolong, re tla dira jang ka bana' 'Pogo, nna ga ke bone bothata Re tla ya go kopa maratahelele go tla go nna le rona.' ba ne ba ntse mo mathoding a ntlo ba nwa senotsididi. Letsatsi le ne le fisa; mogote wa lona e le o o ntshang tlhapi mo metsi. 'A ba tla dumela kwa gae? 'Ba tshwanetse go dumela, fa e le motho fela, a ka tloga a re tshwenyetsa bana le go ba sotla'.

[Motswedi wa Puo: Dr. Theledi le ba bangwe]

8.1 Siamisa matshwao a puiso le ditlhakakgolo mo dipolelong tse di latelang.

- 8.1.1 'rraagwe Tshepo ka gore beke e e tlang ke ya skolong, re tla dira jang ka bana' (3)
- 8.1.2 Pogo, nna ga ke bone bothata (1)
- 8.1.3 Re tla ya go kopa maratahelele go tla go nna le rona.' (1)
- 8.1.4 ba ne ba ntse mo mathoding a ntlo ba nwa senotsididi. (1)
- 8.1.5 'A ba tla dumela kwa gae? (1)

8.2 Siamisa mopeleto (spelling) wa mafoko a a thaletsweng.

- 8.2.1 beke e e tlang ke ya skolong. (1)
 - 8.2.2 ba ne ba ntse mo mathoding a ntlo ba nwa senotsididi. (1)
 - 8.2.3 Letsatsi le ne le fisa; mogote wa lona e le o o ntshang tlhapi mo metsi. (1)
- [10]**

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 60

KAROLO YA D: DIKWALO**Araba POTSO 9 Kgotsa POTSO 10****POTSO 9: MMUALEBE – RM MALOPE**

Buisa temana e e latelang, mme morago o arabe dipotso.

'Le e seng mokgwasa.' Mathulwe a bua a fufutse phatla, menwana e e ntshang sakarete e roroma jaaka ya motho wa letshoroma. 'Mme motse otlhe o itse mafoko ao. Fa e le gompiano a phatlalaleditswe lefatshe lotlhe ka mmadikgang wa Naledi'. Tlhagale a re kuranta gwa, a e petleka fa pele ga Mathulwe – yo jaanong tlhogo ya gagwe e neng e dikologa jaaka motho a opilwe ka thobane mo thining ya tsebe – ka la: 'Matlho ke diala ...' Mo sefatlhegong sa kuranta a fatlwa ke setshwantsho sa ga Tselane le ngaka Moatlhodi ooraKeitsile. Mo go sona ba tshwaragane ka diatla, Tselane a gadimile moeka ka monyenyo o o fa, o o ka gakolosang tau marapo! Matlho a ga Moatlhodi a lakasela sa a katse e bona mašwi, gone mmatla saagwe a se bone. Pego fa tlase ga setshwantsho e ne e tlhomamisa ka bokhutshwane kgang e e bolelwang ke difatlhego tse pedi tse gore:

'Moletlo o tla ketekwa morago ga kgwedi.

Lesego ga le tlhakanelwe – ngaka le modirelaloago.

Go tsere lobaka lo loleele go bona bobedi jo bo tshwanelanang jaaka jo, bo bofaganngwa go nna ngatana. Ke mang yo o rileng bontle le thuto ga di tlhakanele kutla? ...'

Pego ya khutla e lebisitse mafoko mo go bosisi jwa ga Tselane.

- 9.1 Araba dipotso tse di latelang ka go lebaganya mafoko a a mo go **KHOLOMO YA A** le dikarabo tse di mo go **KHOLOMO YA B**.

KHOLOMO YA A	KHOLOMO YA B
9.1.1 Mathulwe	A Modirelaloago
9.1.2 Tselane	B O tseetswe mokapelo
9.1.3 Tlhagale	C O na le mpho ya go ama maikutlo
9.1.4 Mmatshagofatso	D Ngaka
9.1.5 Moatlhodi	E Tsala ya ga Mathulwe

(5 x 1)

(5)

9.2 Tlhopha karabo e le NNGWE e e nepagetseng go tswa mo dikarabong tse di neetsweng fa tlase.

9.2.1 Mathulwe o ne a dira kwa kae?

- A Kantorong ya mapodisi
- B Bookelong
- C Siemens
- D Sekolong (1)

9.2.2 Dikgang tse di mo kurenteng di ne di bega eng?

- A Dikalogo
- B Loso
- C Moletlo wa matsalo
- D Lenyalo (1)

9.2.3 Setshwantsho sa ga Tselane le Moathodi se ne se phasaladitswe mo kurenteng efe?

- A Naledi
- B The Mail
- C Daily Sun
- D Seipone (1)

9.2.4 Tselane fa a ne a pataganya basimane o ne a sa batle go diragalelwa ke se se diragaletseng mogoloe e bong ...

- A Morongwe
- B Malešwane
- C Mmatshegofatso
- D Ditshebo (1)

9.2.5 Ke bolwetse bofe jo bo ka go tsenang ka ntlha ya go pataganya baratani?

- A Cancer
- B Lebolelateng (HIV/AIDS)
- C TB
- D Mala (1)

9.3 Tlaleletsa dipolelo tse di latelang ka mafoko a a nepagetseng:

9.3.1 Tselane o ne a tsena kwa Yunibesithing ya ... (1)

9.3.2 Mathulwe fa a tsibogela (respond) tiragalo e, a re Tselane o dirile ... (1)

9.3.3 Tselane o ne a imile ngwana wa ga ... (1)

9.3.4 Mosadi wa Khalambazo o ne a tumile ka ... (1)

- 9.4 Ke mafoko afe a a dirisitsweng mo temaneng, a a supang gore ga go na ope yo o sa itseng ka ga Tselane le Moatlhodi? (2)
- 9.5 A ke ntlha kgotsa kakanyo gore Tselane o ne a sa rate Moatlhodi? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 9.6 O ithutile eng ka khutshwe e? (2)
- [20]**

KGOTSA**POTSO 10: MMUALEBE – RM MALOPE**

Buisa temana e e latelang, mme morago o arabe dipotso.

A kgoetsa jaaka motho a setswe ke loso morago, dikgatlampi – nnyaya mangope – a tsela a sa a kgathalele. Fa a feta tamo ya Montsho ga a ipona, gonne mogopolo wa gagwe o ne o taboga ka bofefo jwa legadima. E rile a re tha! A bo a fetile Tswaing a tsena ka metlaagana ya Winterveldt e a neng a sa khutle go e gakgamalela. A sa tlhaloganye gore go ka tlhaloswa jang gore batho ba ba itekanetseng, ba tloge kwa GaMosetlha ba tle go nna mo masakeng a a jalo, ba bo ba a bitse 'gae' ka boipelo. A sa tlhaloganye, fa e le gore go na le yo o ka tlhaloganyang. Mo go ena e le nngwe ya dikgakgamatso tsa phologolo e go tweng motho. Dilo tse o ne a di bona ka bontlhanngwe jwa tlhaloganyo ya gagwe. Karolo e nngwe ya boboko jwa gagwe e ne e ritela leano la gagwe ka lonala gore le nne borethe, mme le relele fa a le naya Malešwane gore a le metse. A tswapatswapela le mebila a bo a fitlha kwa ga gagwe. Re mo Mabopane.

- 10.1 Araba dipotso tse di latelang ka go lebaganya mafoko a a mo go **KHOLOMO YA A** le dikarabo tse di mo go **KHOLOMO YA B**.

KHOLOMO YA A	KHOLOMO YA B
10.1.1 Ditsele	A Mabopane
10.1.2 Ntshebo	B Ga-Rankuwa
10.1.3 Dikgatlampi	C GaMosetlha
10.1.4 Thelebišene	D Mesima
10.1.5 Makeketa	E Segatamarukgwana

(5 x 1) (5)

10.2 Tlhopha karabo e le NNGWE e e nepagetseng go tswa mo dikarabong tse di neetsweng fa tlase.

10.2.1 Ke mang yo o neng a kgweetsa e kete o setswe ke loso morago?

- A Rangwane Ditsele
- B Makeketa
- C Segatamarukgwana
- D Mogoloa Malešwane (1)

10.2.2 MmaKedirileng o ne a amana jang le Makeketa?

- A Nkokoagwe
- B Mmaagwe
- C Rakgadiagwe
- D Lekgarebe la gagwe (1)

10.2.3 Ke eng se Makeketa le mosadi wa gagwe ba neng ba se tlhela mo lelapeng la bona?

- A Boikanyego
- B Lerato
- C Kgakololo ya batsadi
- D Bana (1)

10.2.4 Segatamarukgwana o lekile go lemosa Makeketa gore o a itshwarisa ka go mo ...

- A neela sekerete gore a tsube. (1)
- B siela biri.
- C bolelela gore ba mo fetile kwa Ga-Rankuwa.
- D bolelela gore borangwane ba re a dumele.

10.2.5 Malešwane o ne a bolelela Makeketa gore ...

- A o buile boammaaruri/nnete
- B o mo tsentse matlho a batho
- C o itshwarisitse
- D o mo akeditse. (1)

10.3 Tlaleletsa dipolelo tse di latelang ka mafoko a a nepagetseng:

10.3.1 Makeketa a re o ne a tshwerwe ke seretse sa ... (1)

10.3.2 Makeketa o ne a reketse nyatsi ya gagwe ... (1)

10.3.3 Mosadimogolo MmaKedirileng o tlhokafetse ka ... mme a fitlha ka Lamatlhatso. (1)

10.3.4 Malešwane o ne a dira tiro ya ... kwa bookelong. (1)

- 10.4 A go siame go ratana ntswa o na le lelapa? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 10.5 A ke ntlha kgotsa kakanyo gore Makeketa o ne a direla nyatsi ya gagwe? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 10.6 Fa e ne e le wena Malešwane o ne o tla dirang ka Makeketa morago ga gore a go tsenye matlho a batho? (2)
- [20]**

PALOGOTLHE YA KAROLO YA D: 20
PALOGOTLHE: 120